

“Η φυσιогνωμία της αρχαίας Άφυτης μετά την ενσωμάτωσή της στο Μακεδονικό βασίλειο”

Η ανασκαφική έρευνα των τελευταίων χρόνων στον παραδοσιακό οικισμό της Αθύτου Χαλκιδικής έχει αυξήσει τις γνώσεις μας σχετικά με την ιστορία της αρχαίας Άφυτης ιδιαίτερα μετά την ενσωμάτωση αυτής, αλλά και ολόκληρης της Χαλκιδικής, στο Μακεδονικό βασίλειο το 348 π.Χ. , περίοδο για την οποία οι γραπτές πηγές αναφορικά με την Άφυτη είναι πολύ φειδωλές.

Η Άφυτις συνεχίζει να ακμάζει στο δεύτερο μισό του 4ου αι, όπως φαίνεται από την επέκταση του πολεοδομικού της ιστού, την παρουσία ευρύχωρων πολυτελών κατοικιών και σε επίπεδο πολιτικοοικονομικό από την συνέχιση κοπής χάλκινων νομισμάτων. Την ευημερία της πόλης δηλώνει και η μεγάλη τοπική παραγωγή αμφορέων που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες των πολιτών και πιθανότατα και του εμπορίου. Τα ανασκαφικά ευρήματα αποδεικνύουν ότι η πόλη καταστρέφεται σχεδόν ολοκληρωτικά από σεισμό που συνέβη στην προτελευταία δεκαετία του 4ου αι. , εποχή που συμπίπτει κατά προσέγγιση με την ίδρυση της Κασσάνδρειας από τον Κάσσανδρο. Στην ανακοίνωση θα στοιχειοθετηθεί η παρουσία της Άφυτης κατά την μακεδονική περίοδο ως πόλη η οποία λειτουργούσε με σχετική αυτονομία. Μετά την καταστροφή του αστικού της ιστού από τον σεισμό, η ζωή συνεχίζεται στην ύπαιθρο χώρα, όπως αποκαλύπτουν τα υπολείμματα μιας αγροικίας καθώς και τα απορρίμματα ενός κεραμικού εργαστηρίου που βρέθηκαν στην περιοχή του νεκροταφείου της, και επιπλέον οι λιγοστοί ταφοί της εποχής του Κασσάνδρου που εντοπίστηκαν σε αρκετή απόσταση από αυτήν. Τα στοιχεία αυτά συμβάλλουν ουσιαστικά στη συζήτηση για το καθεστώς των παλαιών πόλεων της Χαλκιδικής στις νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν με την επικράτηση του Φιλίππου, αλλά και για την οικονομική μετεξέλιξη της χερσονήσου της Κασσάνδρας μετά την ίδρυση της Κασσάνδρειας. Γιατί τότε δημιουργείται ένα μόνο αστικό κέντρο, η Κασσάνδρεια στη θέση της Ποτίδαιας, οπότε αλλάζει οριστικά το πολιτικοοικονομικό τοπίο της Χαλκιδικής και καταργούνται οι παλιές αυτόνομες πόλεις. Οι ανασκαφικές μαρτυρίες από την Άφυτη αλλά και τις άλλες ανασκαμμένες περιοχές της Κασσάνδρας μας επιτρέπουν να συζητήσουμε ζητήματα που σχετίζονται με την οικονομία, το εμπόριο και την τοπική παραγωγή του αγροτικού πληθυσμού της Κασσάνδρας κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο.

Βασιλική Μισαηλίδου-Δεσποτίδου
Επίτιμη Διευθύντρια Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΤ